

Asia: VN/24131/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleishuomiot hallituksen esityksestä?

Suomen matkailualan liitto ry (SMAL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta. Esitämme kunnioittavasti seuraavaa.

Suomen matkailualan liitto (SMAL) pitää hyvänä asiana, että kansainvälistä matkustusta ollaan avaamassa tartuntatautilakia muuttamalla, vaikkakin se olisi pitänyt tehdä jo aiemmin. SMAL katsoo, että laki tulisi saada voimaan mitä pikimmin ja viimeistään vuoden 2020 loppuun mennessä. Muutoin kansainvälisen matkailun toimintaedellytykset ovat Suomessa mitättömät.

SMAL ei kiistä terveysturvallisuuskäytösten tärkeyttä matkustuksen avaamisessa. Kokonaisarviota tehtäessä lähtökohtana tulee kuitenkin olla se, että nämä toimet ovat oikeasuhteisia ja sellaisia että ne eivät aiheuta tarpeettomia rasitteita yrityksille.

Esityksessä oleva malli on SMALin mielestä hankalasti hahmotettava. Matkatuotannon käynnistäminen Suomeen ei ole mahdollista esitysluonnoksessa ehdotetuilla toimenpiteillä. Ehdotus on liian raskas, ja moniportaisen järjestelmän avaaminen esimerkiksi kansainvälisille matkanjärjestäjille olisi äärimmäisen haastavaa. Lähtökohtana se, että karanteeni on pääsääntö maahantulolle, on kestävä ja EU:n oikeusperiaatteiden valossa vähintäänkin kyseenalainen. Järjestelmä vaatisi myös yhteiskunta- ja viranomaisistahojen resursseja tavalla, jonka mitoitus ei ole realistinen eikä välttämätön.

Karanteeni-lähtökohdan sijasta SMAL katsoo, että järjestelmän tulisi rakentua testaamiseen. Perusteena olisi oltava se, että yksi negatiivinen testituloks tai todistus sairastetusta taudista tai

rokotuksesta mahdollistaa maahantulon korkean ilmaantuvuusluvun maista, olipa testi otettu lähtömaassa tai Suomessa. Maahantulon yhteydessä tehtävässä testauksessa tulisi siirtyä mahdollisimman nopeasti siirtyä mahdollisimman pian pikatesteihin, ja niiden tulisi olla maksuttomia. Tämä vaatisi vähemmän terveydenhuollon resursseja, nopeuttaisi maahantuloprosessia ja tekisi siitä matkustajien kannalta mahdollisimman vaivatonta.

SMAL katsoo, että testauksen ohella tulisi painottaa matkustajien terveysturvallista käyttäytymistä, minkä osalta olisi tärkeää, että heille olisi tarjolla selkeää ohjeistusta.

SMAL pitää tärkeänä, että matkustusta voidaan käynnistää terveysviranomaisten määrittämien arvioiden pohjalta ja siten, että maahantuloa ei rajoiteta perusteettomasti. Vapaa maahantulo pitäisi sallia, mikäli lähtömaassa taudin ilmaantuvuusluku on Suomen vastaava luku kerrottuna viidellä.

SMALin näkemyksen mukaan esitysluonnoksessa ei ole tarpeeksi selvästi tuotu esille sitä, koskevatko käytännöt myös ulkomailta Suomeen palaavia Suomen kansalaisia ja Suomessa pysyvästi asuvia. Hallituksen esitysluonnoksen perusteluissa todetusta näin voisi päätellä, mutta tulkinnanvaraisuuden välttämiseksi asia pitäisi todeta luonnoksessa esitettyä selkeämmin.

Mahdollistavatko toimenpiteet riittävästi ulkomaan matkailijoiden saapumisen Suomeen?

Suomen matkailualan liitto ry SMAL katsoo, että kansainvälinen matkustus pitää mahdollistaa yhden negatiivisen testin perusteella. Esitysluonnoksen mukaiset käytännöt estävät kansainvälisen matkustuksen. Ehdotettu järjestelmä, jossa taustalla häilyy karanteeniuhka ja jossa eri pituisia matkoja koskevat erilaiset säännöt, ei voi toimia käytännössä. Jo tällaisesta järjestelmästä viestiminen niin kotimaisille kuin kansainvälisille matkailutoimijoille ja asiakkaille, olisi vaikeaa. Pikemminkin tulisi hakea mallia, joka noudattaa yleisesti EU- ja Schengen-maiden käytäntöjä ja joka mahdollistaa Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn säilymisen.

Matkailutoimijoiden pelkona on, että raskaalla järjestelmällä olisi kauaskantoiset, negatiiviset vaikutukset Suomeen suuntautuvan matkailun osalta. Jos Suomen maahantulolinjaukset eivät ole selkeitä ja ennakoitavia, on vaarana, että jatkossa monen kansainvälisen toimijan tuotanto suuntautuu maihin, joissa maahantuloedellytykset ovat yksinkertaisemmat. Tästä on konkreettista tietoa esimerkiksi Visit Finlandin edustajilla, koska useat kansainväliset matkanjärjestäjät ovat jo ilmoittaneet siirtäneensä tuotantoaan niihin maihin, joihin on vähemmän rajoituksia tai joissa rajoitukset ovat selkeämpiä pitkällä tähtäimellä. Pidemmän ajan suunnitelma onkin tärkeää matkanjärjestäjille, sillä nyt suunnitellaan vuoden 2021 kesän matkoja ja niin kauan kuin ei ole tietoa, pääsevätkö matkailijat Suomeen ja jos pääsevät, millä ehdoin, on vaikeaa suunnitella ja myydä tällaisia matkoja. Tässä tilanteessa tuotanto voi kääntyä pois Suomesta muihin maihin, jolloin Suomen matkailun elpyminen vaikeutuu jopa senkin jälkeen, kun rokotukset ovat jo pienentäneet terveysuhkaa. Tästä syystä Suomi ja EU tarvitsevat nyt selkeän linjauksen siitä, millä ehdoilla Suomeen on mahdollista tulla vuonna 2021.

Etenkin luonnoksen ehdotus, että yli 6 vuorokautta kestävien matkojen osalta matkustaja joutuisi kolmeksi päiväksi karanteeniin, estää käytännössä tällaisten matkojen järjestämisen. Suuri osaa matkapaketeista on viikon mittaisia ja näiden matkojen osalta kolmen päivän karanteeni olisi kohtuuton. Myös näiden matkojen osalta pitäisi riittää yksi negatiivinen testituloks. Ulkomaalaisten matkustajien maahantulo mahdollistuu vain yhden testin periaatteella. Matkailupalvelujen tuottajille on parempi ja riskittömämpi vaihtoehto se, että matkustaja pysyvät kohteessa mahdollisimman pitkään lyhyiden viipymien ja vaihtuvien matkustajien sijaan. Monet alueet ja majoituskohteet markkinoivat pitkäaikaista etätyömahdollisuutta ja sitä ei pitäisi estää myöskään muista maista Suomeen etätöihin haluavilta.

Hallituksen esitysluonnoksessa esiin tuotu ns. vapaan matkustamisen raja ei ole perusteltu. Terveysviranomaisten riskiarvioon perustuva kerroin suhteessa Suomen ilmaantuvuuslukuun on ollut 5. Jos hallituksen esitysluonnoksessa lähdetään terveysviranomaisten arviosta poikkeavaan kantaan, tämä tulee perustella yksiselitteisesti esityksessä. Muutoin poikkeamaan ei ole perusteluja ja esityksessä pitäisi pitäytyä viranomaisten määrittelemässä arviossa.

Ovatko toimenpiteet riittäviä matkailun terveysturvallisuuden takaamiseksi?

Suomen matkailualan liitto ry SMAL katsoo, että ehdotetut toimenpiteet ovat liian raskaat ja käytännössä hankalat toteuttaa. Matkustajan pitäisi päästä maahan yhdellä negatiivisella testituloksella (joko lähtömaassa otetulla tai maahan tullessa otettavalla) tai todistuksella sairastetusta taudista tai rokotuksesta, kunhan pidetään huolta siitä, että matkustaja käyttäytyy täällä terveysturvallisesti. Tätä varten on oltava yksiselitteiset ja selkeät ohjeet, jotka pohjautuvat viranomaissuosituksiin. SMAL ei pidä perusteltuna, että terveen matkustajan maahan pääsy estetään tai hänet ohjataan pakolliseen karanteeniin.

Ovatko ehdotetut toimenpiteet välttämättömiä tartuntataudin leviämisen estämiseksi Suomessa ja terveysturvallisuuden lisäämiseksi matkailualalla?

Suomen matkailualan liitto ry SMALin mielestä ehdotetut toimenpiteet eivät ole välttämättömiä. Turvallinen matkustus on mahdollista toteuttaa, kunhan matkustajat testataan joko lähtömaassa tai maahan tullessa ja heille on tarjolla terveysturvallista käyttäytymistä koskevaa ohjeistusta.

Miltä toimenpide-ehdotukset vaikuttavat Suomen terveydenhuollon kapasiteetin riittävyyden näkökulmasta?

Suomen matkailualan liitto ry SMAL uskoo, että ehdotetut toimenpiteet kuormittaisivat Suomen terveydenhuoltoa kohtuuttoman paljon. On todennäköistä, että vaadittavaa kapasiteettia ei maastamme edes löytyisi, ainakaan kaikkialla Suomessa. Lisäksi terveydenhuollon kapasiteetin

kohdistaminen suurelta osin maahantulon edellytysten selvittämiseen, koettelisi Suomen kansalaisten tarvitsemien terveyspalvelujen riittävyyttä merkittävästi.

SMAL katsoo, että yhden testin periaate lisättynä terveysturvallisuusohjeistuksella vähentäisi resurssivaatimuksia huomattavasti.

Onko esityksessä määritelty tarkoituksenmukaisesti ja perustellusti ne henkilöryhmät, joihin väliaikaisia säännöksiä ei sovellettaisi?

Suomen matkailualan liitto ry SMAL katsoo, että esityksessä määritellyt henkilöryhmät, joihin säännöksiä ei sovellettaisi, ovat tarkoituksenmukaiset ja perustellut. Mikäli jonkin muunkin henkilöryhmän osalta on erityisperusteita, ne tulisi kuitenkin voida ottaa huomioon.

Mäki-Fränti-Uro Leena
Suomen matkailualan liitto ry SMAL